

N:o 20.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 April 1880, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 8,
med anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse
angående inställande af tillämpningen af den i Kongl.
Kungörelsen af den 21 December 1877 anbefalda lots-
taxa m. m.*

Sedan Kongl. Maj:t år 1874 anbefalt Dess Lotsstyrelse, att inkomma med förslag till ny förordning angående lots- och fyrinrättningarna i riket, så inlemnade styrelsen till åttlydnad häraf år 1877 ett sådant förslag, innehållande bland annat förslag dels om förhöjning af förut gällande lotstaxa, dels ock om upphörande af det lotstväng eller ovilkorliga åliggande för befälhafvare å fartyg att begagna lots, som nu eger rum. Innan någon pröfning utaf Kongl. Lotsstyrelsens nyssnämnda förslag hunnit att i öfriga delar verkställas, förordnade Kongl. Maj:t genom Kungörelsen af den 21 December 1877 att, med upphäfvande i vissa delar af förut gällande grunder för lotsafgifternas utgörande, en ny och förhöjd lotstaxa skulle från och med den 1 Mars 1878 vara gällande. Orsaken till införandet af denna förhöjda lotstaxa angifves i sistnämnda Kongl. kungörelse vara önskan att så skyndsamt som möjligt kunna bereda en välbehöflig förbättring i lotspersonalens i allmänhet betryckta ställning. Vid

Bih. till Riksd. Prot. 1880. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 15 Häft.

en jämförelse mellan lotstaxan af den 21 December 1877 och den förut gällande, visar sig, att den förra i medeltal öfverstiger den senare med något mer än 20 procent; utom det att den frántager de fartyg, som segla inrikes, orter emellan, den lättnad att erlægga blott half lotsafgift, hvilken förut varit dem genom lotstaxan af den 9 Juli 1862 tillförsäkrad. För att bereda någon behöflig lättnad i lotstungan för de fartyg, som flera gånger årligen färdas till och ifrån rikets hamnar, är i Kongl. kungörelsen af den 26 Januari 1877 stadgadt, att fartyg, som under ett kalenderår i fyr- och båkafgift erlagt ett belopp motsvarande hvad det som lastadt skolat utgifva för fem gånger inkommande och fem gånger utgående, skall under samma kalenderår i vissa fall vara befriadt från skyldighet att begagna lots. Då vidare alla fartyg, som hafva en drägtighet af mindre än 40 tons, äro genom Kongl. Kungörelsen af den 5 Juni 1874 befriade från skyldigheten att erlægga fyr- och båkafgift, samt småfartyg och båtar af 20 tons och derunder dessutom äro fria från allt lotstvång enligt Kongl. Kungörelsen af den 12 Mars 1875; så följer nu häraf att den lättnad i lotstvånget och dermed förenade kostnader, som genom Kongl. Kungörelsen af den 26 Januari 1877 beredts öfriga fartyg, icke kommit dem till del, hvilka hafva en storlek af mellan 20 och 40 tons.

Med anledning af den tunga börda, som genom den nya lotstaxan af den 21 December 1877 pålades skeppsfarten i allmänhet samt de fartyg, som hafva en storlek af 20—40 tons isynnerhet, inlemnade Herr C. J. Ödman vid 1879 års riksdag en motion, hvori han föreslog:

»att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t an hålla, att den föreslagna lotsförordningen måtte med det snaraste utfärdas, deruti den föreslagna lotsfriheten iakttages; eller att, om tiden icke skulle medgifva en pröfning af hela förordningen, åtminstone den del deraf, eller 1 §, som rörer lotsfriheten för fartyg, såsom vederlag mot den förhöjda lotstaxan, måtte genast, och innan den egentliga sjöfarten för året tager sin början, beviljas.»

Det Utskott, till hvilket denna motion hänvisades, förordade i sitt afgifna betänkande hvad motionären begärt, men frågan föll dock vid dess behandling i Andra Kammaren hufvudsakligen af det skäl, att det icke ansågs lämpligt att Riksdagen uttalar något omdöme om ett lagförslag eller begär dess antagande till lag, innan Riksdagen varit i tillfälle att taga kännedom om dess innehåll.

Då emellertid förslaget till ny lotsförordning ännu ligger oafgjordt

på regeringens bord, så har samme motionär, Herr C. J. Odman, äfven vid innevarande riksdag inlemnadt en motion (N:o 150), hvilken blifvit till Utskottet remitterad och hvori han föreslår:

»att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t an hålla, det tillämpningen af den i Kongl. Kungörelsen af den 21 December 1877 anbefalda lotstaxan måtte inställas intill dess den i sammanhang dermed utarbetade lotsförordningen hunnit efter omsider genomgången pröfning stadfästas eller annan lämplig förordning hunnit utfärdas, samt att under afvaktan härfpå dels lotstaxan af den 9 Juli 1862 måtte åter tillämpas, dels ock lotsskyldigheten för fartyg under 40 tons upphöra.»

De anmärkningar emot Kongl. lotstaxan af den 21 December 1877, som i motionen framhållas, äro hufvudsakligen följande:

att den förhöjda lotstaxan är särdeles betungande i allmänhet, isynnerhet därför att dess vilkor eller förutsättning, lotsfriheten, icke deruti blifvit sjöfarten förunnad; men att den dock är mest orättvis och tryckande för de fartyg, som hafva en storlek af 20—40 tons, hvilka icke kunna komma i åtnjutande af den lättnad, som genom Kongl. Förordningen af den 26 Januari 1877 är medgifven åt alla öfriga fartyg, ehuru de förra mer än andra äro i behof af en sådan lättnad;

att den nya lotstaxan bestämmer alldeles samma afgifter för fartyg, som segla inrikes orter emellan, som för dem, hvilka afgå till eller ankomma från utrikes hamnar, ehuru de förra vanligen hafva mindre betalningsförmåga m. m.; och vidare

att en behöflig och rättvis förbättring af lotspersonalens betryckta ställning, som med den förhöjda lotstaxan afses, derigenom icke vinnes, emedan nämnda taxa bereder de förut välloftade lotsarne en oskäligt hög inkomst, men deremot icke i någon nämnvärd grad förbättrar de fattigarens vilkor. Motionären anser därför att en rättvisare fördelning lotsarne emellan af de inflytande lotspenningarne skulle kunna åstadkommas på det sätt, att en del af dessa medel insändes till Lotsstyrelsen för att utdelas åt de svagast aflönade lotsarne o. s. v.; samt slutligen

att det icke är rätt lämpligt att, såsom i lotstaxan af den 21 December 1877 är föreskrifvet, bestämma lotsafgiften efter fartygets djupgående allenast, utan att det vore rättare att härvid äfven taga hänsyn till dess storlek i tontal, äfvensom att någon nedsättning i lotsafgiften borde ega rum för fartyg, som begagnar bogserbåt, m. m. — — — — —

Utskottet, som tagit motionen i öfvervägande, nekar icke att giltiga skäl till klagan öfver tunga bördor, som nedtrycka vår sjöfart, förefinnas, samt att önskligt vore, om någon lättnad härutinnan kunde i ett eller annat afseende densamma beredas. Hvad särskildt angår lotsningen af fartyg, så lider det väl intet tvifvel, att skeppsfarten sjelf måste betala dess värde, så att, då lots anlitas, denne erhåller skälig ersättning för möda och ansvar. Att det vore lika önskvärdt som rättvist, om begagnandet af lots blefve en helt och hållet frivillig sak, lär icke kunna förnekas, men om en sådan lotsfrihet ej låter förena sig med vidmakthållande i tjenstbart skick af nödig lotsbetjening, så torde det blifva nödigt att inskränka meddelandet af lotsfrihet till de fall, då den företrädesvis bör och kan få ega rum. En sådan frihet är med rätta beviljad sådana större fartyg, som flera gånger årligen anlöpa våra hamnar, genom Kongl.Förordningen af den 26 Januari 1877. En dylik lättnad bör också enligt Utskottets förmenande beredas fartygen af 20—40 tons drägtighet, hvilka onekligen genom lotstaxans förhöjning pålagts en obillig tunga, så mycket svårare att bära, som dessa små farkoster — vanligen tillhörande vår idoga och talrika kustbefolkning, åt hvilken de hittills lemnat en nödortftig bergning — redan före utfärdandet af den förhöjda lotstaxan haft att uthärda en svår och ansträngande konkurrens med sina mäktigare medtäflare, ångbåtarna, och sålunda äro i stort behof af allt det skydd och stöd, som skäligen kan komma dem till del. Att, såsom motionären önskar, minska lotsafgifterna för den inrikes sjöfarten, det vore nog godt och önskvärdt, om det kan låta sig göra, men att nu åter nedsätta lotsafgifterna i allmänhet till de belopp, som 1862 års lotstaxa bestämmer, vågar Utskottet icke tillstyrka. När man mångenstädes ifrån hör klagan dels öfver de för sjöfarten allt för höga och betungande lotsafgifterna, dels ock öfver lotsarnes allt för små inkomster, så kan man ej annat än finna omöjligheten af att samtidigt afhjelpa begge dessa olägenheter, så länge som lots- och fyrinrättningarna i riket uteslutande skola vidmakthållas genom de afgifter, som inflyta från sjöfarten.

Angående de i motionen framställda anmärkningar om olämpligheten af det sätt, hvarpå de inflytande lotspengarne fördelas lotsarne emellan — och hvarpå såsom bevis anföres, att då t. ex. år 1878 inkomsten af en lotslott utgjorde ej mindre än 2,739 kronor 72 öre, så belöpte sig en annan till ej mera än 13 kronor 60 öre — får Utskottet på grund af Kongl. Lotsstyrelsen benäget lemnade upplysningar meddela, att orsaken till denna stora olikhet lotslotterna emellan är den, att den lots, som uppbar

den större inkomsten, har förrättat 2—300 lotsningar under året, då den andre under samma tid lotsat 1 eller 2 gånger och sålunda varit i tillfälle att skaffa sig förtjenster genom annan sysselsättning samt dessutom uppburit en lön af 150 kronor och haft dispositionsrätt öfver 84 tunnland lotsjord. Vidare meddelar Kongl. Lotsstyrelsen, att flere af de små lotsplatserna, der lotshjelp blott en eller annan gång årligen är af behovet påkallad, dels redan äro indragna, dels ock bestämda att indragas vid nu befintliga lotsars afgang. Att, såsom motionären synes önska, fråntaga en lots, som kanske nära nog natt och dag året om arbetar i sin tjänst en del af hans inkomster för att lemna den åt en annan, som måhända under samma tid blott en eller annan gång varit i tjensteutöfning och i öfrigt blott uppburit sina löneqvarter och skött sina egna angelägenheter, finner Utskottet ej rätt lämpligt, utan anser det tvärtom bäst att hvars och ens inkomst ställes i ett rättvist förhållande till det arbete, han förrättar.

Då Utskottet vidare är i tillfälle att meddela, att lotslotterna i medeltal för hela riket uppgå till omkring 900 kronor, men variera högst betydligt i förhållande till trafikens större eller mindre liflighet på olika ställen; att mer än 200,000 kronor årligen anvisas till lotsarnes aflöning, hvaraf under sistlidet år 50,000 kronor afsattes till understöd åt de sämst lottade, samt att vid fördelningen af dessa medel så tillgår, att de lotsar, som hafva god förtjänst, erhålla ringa eller ingen lön, men att å andra sidan fall finnas, då en lots med små lotsningsinkomster erhållit ända till 600 kronors lön af staten, så torde af allt detta framgå, att några stora skäl till anmärkningar emot lotsarnes nuvarande löneinkomster och deras fördelning icke förefinnas.

Motionären anser slutligen att lotsafgiften icke, såsom nu sker, bör bestämmas ensamt efter fartygets djupgående, utan att hänsyn äfven bör tagas till dess storlek i tons, samt att lotspenningarne borde nedsättas för fartyg, som begagna bogserbåt m. m. Utskottet nekar icke att denna åsigt har mycket, som talar för sig, men är ej i tillfälle att kunna säkert bedöma, huruvida den låter sig väl tillämpas på våra förhållanden i öfrigt. Att nu ingå i någon vidlyftigare undersökning härom torde ej heller vara behöfligt, då motionen icke innehåller något yrkande i detta afseende.

Ehuru Utskottet är öfvertygadt derom, att vår sjöfart är i behof af all den lättnad, som kan komma den till del, så vågar det dock icke tillstyrka ett upphäfvande af nu gällande lotstaxa och en återgång till lotstaxan af den 9 Juli 1862, synnerligen af det skäl att nu utgående lots-

afgifter äro behöfliga för lotsarnas aflöning, och får derföre i den delen afstyrka bifall till motionärens förslag. Men då det å andra sidan är ostridigt att de fartyg, som hafva en drägtighet af 20—40 tons, blifvit genom Kongl. Förordningen af den 21 December 1877 alltför hårdt och orättvist betungade, och då icke någon särdeles känbar minskning i lotsarnes inkomster torde uppstå genom dessa fartygs lotsfrihet, så anser sig Utskottet i denna del böra tillstyrka motionen och får derföre ödmjukligen hemställa,

att Riksdagen ville i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta i nu gällande lotstaxa af den 21 December 1877 införa en sådan ändring, att fartyg under 40 tons må befrias från skyldighet att begagna lots.

Stockholm den 17 April 1880.

På Utskottets vägnar:

A. J. LYTH.

N:o 21.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 April 1880, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion angående underdånig skrifvelse om ändring i nu gällande expeditionstaxa.

Uti en i Andra Kammaren inlemnad och till Utskottet hänvisad motion (N:o 114) söker motionären Herr *J. G. Granlund* visa, att bestämmelserna i nu gällande expeditionstaxa af den 30 Mars 1855 äro i hög grad orättvisa med afseende på den lösen, som deri är fastställd för gravationsbevis å stadsjord, som ej är åsatt visst tomtnummer, i det att, då t. ex. lösen för sådant bevis utgör